

Arne Jon Isachsen
24. April 2018

HVOR GÅR KINA?

Hvor går Kina?

- Er kunnskapen om Kina blant nordmenn flest god nok i dag?
- Er Kina en sovende økonomisk og politisk kjempe som er i ferd med å våkne?
- Er det et reelt maktvakuum etter at Trumps USA har trukket seg ut av asiatiske samarbeidsrelasjoner og initiert en såkalt handelskrig?
- Hva er kinesisk kultur i dag – lever det gamle keiserriket?

Hvor kommer Kina fra?

Må si litt om utgangspunktet før vi sier noe om veien fremover.

Min bok "Kinas vei" (fra 2012) et godt utgangspunkt her.

Kineserne regner sin sivilisasjon som fem tusen år gammel.
Og er meget stolte av det.

Qin-dynastiet, starten på keiserdømmet.
Samler Kina til ett rike i år 221 f. Kr.

1405-1433: Admiral Zheng He seiler ut med en armada for å fortelle resten av verden om Kina. De største skipene var 150 meter lange og hadde ni master. Hadde vanntette skott, ikke vanlig i europeisk skipsbygging før på [1900-tallet](#).

1793: Keiserens svar til Lord Macartney: "Vi har alt. Det som folk produserer i fremmede land, har ikke noen som helst verdi for oss."

1839-1842: Opiumskrigen – kineserne opplever ydmykende nederlag for britene.

Qing-dynastiet (1644-1912) avslutter keiserdømmet. Kom fra Mandsjuria – invaderte Kina. Men ble assimilert i Kina.

1894-95: Den første kinesisk-japanske krig.
Japan vinner. Får kontroll over Korea.

1937-45: Den andre kinesisk-japanske krig.
Kina vinner.

1927-50: Den kinesiske borgerkrigen. Kommunistene under Mao Zedong vinner
over Kuomintang (eller nasjonalistene) under Chiang Kai-shek.
Som flykter til Formosa, øya som nå heter Taiwan.

1934-35: Den lange marsjen.
Kommunistene unnslipper Kuomintang.
Mao etablerer seg som Kommunistpartiets leder.

Oktober 1949: Folkerepublikken Kina etablert.
Hundre års ydmykelse er over.

Kina under Mao Zedong (1949-1976)

– grusomme år

- Tvungen sammenslåing til kollektivbruk – bøndene får kjørt seg.
- “La de hundre blomster blomstre” – men kritikken tåles ikke.
- “Det store spranget fremover” – koster mer enn 30 millioner kinesere livet.
- Kulturrevolusjonen – og Mao tilbake i førersetet.

Februar 1972 – president Nixon drar til Kina.
Signaliseres dermed slutten for Sovjetunionen?

September 1976 – Mao dør.

Kina under Deng Xiaoping (1978-1992) – nu går (nesten) alt så meget bedre

Var med på den lange marsjen – 11 år yngre enn Mao.

Desember 1978 – Deng har utmanøvrert firerbanden.

Formelle posisjoner: Visestatsminister samt sjef for Militærkommisjonen.

Pragmatiker:

*”Spiller ingen rolle om katta er svart eller hvit,
bare den fanger mus.”*

Prøve og feile:

”Feeling the stones while crossing the river.”

I økonomien:

- “Reformere og åpne opp”
- Tillater privat eiendomsrett.
- Åpner opp for utenlandske direkteinvesteringer.

I utenrikspolitikken (Deng’s 24 characters):

- Holde en lav profil internasjonalt.
- Ikke ta lederskap.
- Arbeide for et sterkere Kina i det stille.

Tragedien på Den himmelske freds plass 4. juni 1989.
Studentopprøret slått ned.

1992 – Dengs sydlige reise – holde kursen han har staket ut

Kina under Jiang Zemin (1989-2002) – konsoliderer

Slik er makten organisert:

Sentralkomiteen (et par hundre personer) – Partiets øverste organ.

Politbyrået (25 personer)

Den faste komité i Politbyrået (7 personer) – de som bestemmer det meste.

Nasjonalforsamlingen (National People's Congress) sitter sammen to uker i mars hvert år. Vedtar lover.

Boligmarkedet løses opp – eie egen bolig.

”Three represents” – Kommunistpartiet åpnes for forretningsfolk.

1999 Falun Gong skremmer vannet av Jiang. Hvorfor?

Desember 2001: Kina med i WTO (Verdens handelsorganisasjon).
Viktigheten av dette kan vanskelig overvurderes.

Et åpent samfunn er nødvendig for økonomisk vekst i informasjonsalderen, trodde amerikanerne. Og det ville bane veien for et demokrati i Kina.

Thomas Friedman i NYT i 1998:

”When China’s 900 million villagers get phones, and start calling each other, this will inevitably become a more open country.”

Jiang gir seg som partisjef og president etter to ganger fem år på toppen.
Men holder fast på posisjonen som sjef for Militærkommisjonen et par år til.

Kina under Hu Jintao (2002-2012) – holder stilen

2001- 2007 årlig vekst i eksport på mer enn 25 prosent.
Og overskudd på handelsbalansen 10 prosent av BNP.

1978-2016: Gjennomsnittlig årlig vekst på 9,5 prosent.
800 millioner løftet ut av fattigdom.

Harmonious Society – for innvortes bruk.

Peaceful Rise – for utvortes bruk.

Statsminister Wen Jiabao om Kinas økonomi i 2007:

“unstable, unbalanced, uncoordinated and unsustainable”

- Investeringsrate på over 40 prosent
- Privat konsum på under 40 prosent
- For høy sparing
- Overkapasitet i stålproduksjon etc.
- Forurensning
- Skjev fordeling av inntekt
- Utbredt korrupsjon
- Avtakende vekst
- Gjestearbeidere i eget land – mer enn 200 millioner
- Demografien ikke i Kinas favør

Hu Jintao lar makten på fredelig vis gå over til nestemann, etter to ganger fem år.

I 2006, amerikanerne inviterer Kina til å bli “responsible stakeholder” i den etablerte verdensorden. Men vil Kina det? En orden de ikke selv har vært med på å lage.

Xi Jinping tar over i 2012 – hva skjer?

Mandat fornyet for fem nye år i 2017.

1992 – Sovjetunionen opphører å eksistere.

Et varsel Kommunistpartiet og Xi Jinping tar på største alvor.
Partiet må ikke gi fra seg makten. Men hele tiden fornye seg.

Linjen til Deng med PARTIET med ansvar for politikk og REGJERINGEN (med statsminister i spissen) med ansvar for økonomi og administrasjon, er nå forlatt.

All makt til Partiet.

All makt til Xi.

Som sikrer seg mulighet for å sitte utover to ganger fem år.

Prinsippet om kollektivt lederskap er utvannet.

Linjen til Deng om å holde en LAV PROFIL I VERDEN, er også forlatt.

”Kina har reist seg, vokst seg rik og blitt sterk”, sier Xi.

”Den kinesiske drøm”, sier han, ”er den store fornyelse av den kinesiske nasjonen.”

Kina tar lederskap globalt.

Blir enklere når USA trekker seg ut.

Andre land kan følge Kina ”... for å løse de problemene menneskeheten står overfor.”

Et ikke-liberalt land søker lederskap i en liberal verdensorden.

- Made in China 2025 – bli verdensledende i ti sentrale sektorer.
- Belt and Road Initiative (BRI) – knytte naboland nærmere til seg.

Og nå har USA og Vesten våknet opp.

Hva er dette?

Konsekvenser for oss?

Hva gjør vi?

Tre nivåer i utfordringene som nå ligger der

1. Handelskrig
2. Slutt på uønsket overføring av teknologi
3. Kina som en reell trussel mot amerikansk hegemoni

1. Handelskrig som en “oppvarming”

Lett å selge.

Men med lite heldige virkninger – dyrere varer for amerikanske forbrukere, og produksjonen skifter i stor grad til andre land.

2. Overføring av teknologi

- Kinesiske krav om Joint ventures
- Krav om forskning lagt i Kina
- Krav om underleveranser fra kinesiske foretak
- Cyber-angrep for å rappe teknologi
- Kinas oppkjøp av teknologibedrifter (som tyske Kuka med roboter). Grei måte å diversifisere de store valutareservene i dollar på.

Bruke handelskrig som brekkstang for å hindre uønskede teknologioverføringer?

3. Trussel mot amerikansk hegemoni?

Martin Jacques: "When China rules the world"
Er det det Kina går for?

Breier seg stadig mer i Sør-Kina havet.
Etablerer Konfucius-institutter verden rundt.
Økonomisk engasjement i mange land.

USA ser ut til å ville revurdere at de trakk seg fra TTP.
En økonomisk avtale med 11 andre land i Stillehavet.

"La Kina sove for når hun våkner vil hun riste verden."
Hvem sa det?

Noe å tenke over

Er det sikkert at demokrati, slik vi har det i Vest, er best?

Yuen Yuen Ang i *Foreign Affairs*, “*Autocracy with Chinese Characteristics*”.

Betydelige reformer i Kina.

Byråkratiet er forvandlet

“... into a highly adaptive capitalist machine.”

Med incentiver, konkurranse og ansvar.

Mulig med mer politisk liberalisering med bibehold av ettparti-staten.

“... democarcy is best introduced by grafting reforms onto existing traditions and institutions.”